HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

25 noiembrie 2020*

„Trimitere preliminară – Concurență – Articolul 102 TFUE – Abuz de poziție dominantă – Noțiunea de «prețuri inechitabile» – Societate de gestiune colectivă a drepturilor de autor – Situație de monopol *de facto* – Poziție dominantă – Abuz – Executare a unor opere muzicale în cursul unor festivaluri de muzică – Sistem bazat pe veniturile brute obținute din vânzarea de bilete de intrare – Raport rezonabil cu prestația societății de gestiune colectivă – Determinare a părții din repertoriul muzical al societății de gestiune colectivă efectiv executate”

În cauza C-372/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de ondernemingsrechtbank Antwerpen (Tribunalul pentru Întreprinderi din Antwerpen, Belgia), prin decizia din 28 februarie 2019, primită de Curte la 10 mai 2019, în procedura

Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM),

împotriva

Weareone.World BVBA,

Wecandance NV,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, domnul K. Lenaerts, președintele Curții, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a cincea, și domnii M. Ilešič (raportor), C. Lycourgos și I. Jarukaitis, judecători,

avocat general: domnul G. Pitruzzella,

grefier: doamna M. Ferreira, administratoare principală,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 mai 2020,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM), de B. Michaux, O. Sasserath, G. Ryelandt, E. Deturck și J. Vrebos, advocaten;

– pentru Weareone.World BVBA, de C. Curtis, E. Monard și K. Geelen, advocaten;

– pentru Wecandance NV, de P. Walravens, T. De Meese și C. Lebon, advocaten;

* Limba de procedură: neerlandeza.

– pentru guvernul belgian, de J.-C. Halleux, S. Baeyens, L. Van den Broeck și C. Pochet, în calitate de agenți, asistați de P. Goffinet și S. Depreeuw, advocaten;

– pentru guvernul francez, de P. Dodeller, A.-L. Desjonquères și A. Daniel, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de J. Samnadda, F. van Schaik și C. Zois, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 16 iulie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 102 TFUE coroborat, dacă este cazul, cu articolul 16 din Directiva 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă (JO 2014, L 84, p. 72, rectificare în JO 2016, L 25, p. 69).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul a două litigii între Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM), pe de o parte, și Weareone.World BVBA și Wecandance NV, pe de altă parte, în legătură cu redevențele solicitate acestora din urmă de SABAM în temeiul dreptului de autor.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentul (8) al Directivei 2014/26 are următorul cuprins:

„Scopul prezentei directive este de a asigura coordonarea normelor naționale referitoare la accesul privind activitatea de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe de către organismele de gestiune colectivă, la modurile de guvernanță și la cadrul de supraveghere al acestora […].”

4 Articolul 16 din această directivă, intitulat „Acordarea de licențe”, prevede:

„(1) Statele membre se asigură că organismele de gestiune colectivă și utilizatorii negociază cu bună-credință pentru acordarea de licențe privind drepturile. Organismele de gestiune colectivă și utilizatorii își oferă reciproc toate informațiile necesare.

(2) Condițiile de acordare a licențelor trebuie să se bazeze pe criterii obiective și nediscriminatorii. […]

Titularii de drepturi primesc o remunerație adecvată pentru utilizarea drepturilor acestora. Tarifele pentru drepturile exclusive și drepturile la remunerație trebuie să fie rezonabile în raport cu, printre altele, valoarea economică a utilizării drepturilor în cauză, ținând seama de caracteristicile și de sfera de utilizare a operelor și a altor obiecte protejate, precum și de valoarea economică a serviciului prestat de organismul de gestiune colectivă. Organismul de gestiune colectivă informează utilizatorul în cauză cu privire la criteriile utilizate la stabilirea acestor tarife.

[…]”

Dreptul belgian

5 Directiva 2014/26 a fost transpusă în dreptul belgian prin Wet van 8 juni 2017 tot omzetting in Belgisch recht van de richtlijn 2014/26/EU van het Europees Parlamentul European en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het collectieve beheer van auteursrechten en naburige rechten en de multiterritoriale licentieverlening van rechten inzake muziekwerken voor het online gebruik ervan op de interne markt (Legea din 8 iunie 2017 privind transpunerea în dreptul belgian a Directivei 2014/26 a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă) (*Belgisch Staatsblad* din 27 iunie 2017, p. 68276).

6 Articolul 63 din această lege a modificat articolul XI.262 din Codul de drept economic după cum urmează:

„§ 1. Condițiile de acordare a licențelor trebuie să se bazeze pe criterii obiective și nediscriminatorii. […]

Titularii de drepturi primesc o remunerație adecvată pentru utilizarea drepturilor acestora. Tarifele pentru drepturile exclusive și drepturile la remunerație trebuie să fie rezonabile în raport cu, printre altele, valoarea economică a utilizării drepturilor în cauză, ținând seama de caracteristicile și de sfera de utilizare a operelor și a prestațiilor, precum și de valoarea economică a serviciului prestat de organismul de gestiune. Societățile de gestiune informează utilizatorul în cauză cu privire la criteriile utilizate la stabilirea acestor tarife.

[…]”

Litigiile principale și întrebarea preliminară

7 SABAM este o societate comercială cu scop lucrativ care, prin poziția sa de organism unic de gestiune colectivă a drepturilor de autor în Belgia, deține pe acest teritoriu un monopol *de facto* asupra pieței perceperii și repartizării redevențelor datorate în temeiul drepturilor de autor pentru reproducerea și comunicarea publică a operelor muzicale.

8 Weareone.World și Wecandance organizează începând din anii 2005 și, respectiv, 2013 festivalurile anuale Tomorrowland și Wecandance. În cursul diverselor ediții ale acestor evenimente au fost utilizate opere muzicale protejate prin dreptul de autor, a căror gestionare este asigurată de SABAM.

9 Potrivit deciziei de trimitere, nivelul redevențelor solicitate de SABAM acestor organizatori de festivaluri este stabilit pe baza așa-numitului tarif „211” al SABAM (denumit în continuare „tariful 211”).

10 Tariful 211, în versiunea aplicabilă în litigiile principale, cuprinde două sisteme diferite, a căror aplicare este lăsată la libera alegere a SABAM. Aceasta din urmă poate aplica fie un „tarif minim”, calculat pe baza suprafeței sonorizate sau pe baza numărului de locuri disponibile, fie, astfel cum a fost cazul în speță, un „tarif de bază”.

11 Tariful de bază se calculează în funcție de veniturile brute obținute din vânzarea de bilete, inclusiv valoarea biletelor care au fost date în schimbul sponsorizării, după deducerea cheltuielilor de rezervare, a taxei pe valoarea adăugată (TVA) și a eventualelor taxe municipale datorate sau, alternativ, în funcție de bugetul artistic, și anume sumele puse la dispoziția artiștilor pentru executarea

programului lor, atunci când totalul acestui buget artistic depășește veniturile brute obținute din vânzarea biletelor. Acest tarif de bază cuprinde opt tranșe distincte de venituri, cărora li se aplică o cotă a redevenței degresivă.

12 Un organizator de festival poate obține reduceri aplicate asupra tarifului de bază menționat în funcție de proporția operelor muzicale care provin din repertoriul SABAM care sunt efectiv executate în timpul evenimentului. Astfel, în măsura în care organizatorul a comunicat SABAM într-un anumit termen lista operelor executate în timpul evenimentului, are posibilitatea de a obține o reducere aplicată asupra tarifului de bază, după cum urmează: în cazul în care mai puțin de 1/3 din operele muzicale executate provin din repertoriul SABAM, aceasta percepe 1/3 din tariful de bază; în cazul în care mai puțin de 2/3 din operele muzicale executate provin din acest repertoriu, SABAM percepe 2/3 din tariful de bază; în sfârșit, dacă cel puțin 2/3 din operele muzicale executate provin din repertoriul menționat, SABAM percepe în totalitate tariful de bază (în continuare, „regula 1/3-2/3”).

13 Prin citațiile din 13 aprilie și din 5 mai 2017, SABAM a introdus în fața instanței de trimitere acțiuni împotriva Weareone.World, pe de o parte, și împotriva Wecandance, pe de altă parte, pentru ca acestea să fie obligate să îi plătească sume corespunzătoare redevențelor în temeiul dreptului de autor pe care acești organizatori de festivaluri i le-ar datora în aplicarea tarifului de bază prevăzut în tariful 211 pentru edițiile din anii 2014, 2015 și 2016 ale festivalului Tomorrowland și, respectiv, pentru edițiile din anii 2013-2016 ale festivalului Wecandance.

14 În fața instanței de trimitere, Weareone.World și Wecandance au contestat legalitatea tarifului 211 pentru motivul că redevențele calculate pe baza acestui tarif nu corespund valorii economice a serviciilor furnizate de SABAM, cu încălcarea articolului 102 TFUE.

15 În special, acești organizatori de festivaluri au susținut, în primul rând, că regula 1/3-2/3 nu este suficient de precisă. În această privință, ar fi posibil, prin intermediul unor tehnologii moderne, să se identifice mai precis operele muzicale provenite din repertoriul SABAM care sunt efectiv executate, precum și durata acestora.

16 În al doilea rând, organizatorii de festivaluri reproșează SABAM că a calculat tariful de bază în funcție de veniturile brute obținute din vânzarea de bilete sau în funcție de bugetul artistic, fără a le permite totuși să deducă din aceste venituri brute ansamblul cheltuielilor suportate pentru organizarea acestor festivaluri care nu au legătură cu operele muzicale executate în timpul evenimentelor menționate.

17 În acest context, organizatorii menționați arată că veniturile obținute din vânzarea de bilete nu se află în raport cu valoarea economică a prestației furnizate de SABAM, aceasta din urmă putând solicita pentru utilizarea acelorași opere din repertoriul său o remunerație mai mare în timpul unor evenimente a căror taxă de acces este mai mare. Or, dispoziția vizitatorilor festivalului de a plăti o asemenea taxă de acces mai mare ar rezulta din anumiți factori independenți de prestațiile SABAM, precum eforturile organizatorilor de a face dintr-un festival o „experiență totală”, infrastructura propusă ori calitatea artiștilor interpreți sau a executanților.

18 Instanța de trimitere arată că se pune problema dacă tarifarea aplicată de SABAM este compatibilă cu articolul 102 TFUE, precum și cu articolul 16 din Directiva 2014/26. În special, aceasta se întreabă cu ce precizie trebuie să intervină o tarifare stabilită de un organism care ocupă o poziție dominantă pentru ca acesta să nu poată fi considerat ca exercitând un abuz de o asemenea poziție dominantă ca urmare a unei tarifări inechitabile.

19 În aceste condiții, ondernemingsrechtbank Antwerpen (Tribunalul pentru Întreprinderi din Antwerpen, Belgia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 102 TFUE, în mod individual sau în coroborare cu articolul 16 din Directiva 2014/26[…], trebuie interpretat în sensul că există un abuz de poziție dominantă dacă o societate de gestiune a drepturilor de autor care are un monopol *de facto* într-un stat membru impune organizatorilor de evenimente muzicale, pentru dreptul de comunicare publică a operelor muzicale, un sistem de remunerație bazat printre altele pe cifra de afaceri,

1) care folosește un tarif forfetar în tranșe în locul unui tarif care să țină cont de cota exactă (calculată cu ajutorul soluțiilor tehnice avansate) a repertoriului protejat de societatea de gestiune din muzica difuzată în timpul evenimentului?

2) care leagă taxele de licență de elemente externe cum sunt prețul de acces, prețul pentru consumații, bugetul artistic pentru interpreți sau executanți și bugetul pentru alte elemente, precum decorul?”

Cu privire la întrebarea preliminară

20 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul cooperării între instanțele naționale și Curte instituite prin articolul 267 TFUE, este de competența acesteia din urmă să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate (Hotărârea din 18 decembrie 2019, IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, punctul 26, și Hotărârea din 19 decembrie 2019, Nederlands Uitgeversverbond și Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, punctul 31, precum și jurisprudența citată).

21 În speță, este necesar să se arate că, deși instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea articolului 102 TFUE, dacă este cazul, în coroborare cu articolul 16 din Directiva 2014/26, din decizia de trimitere reiese că întrebarea adresată de această instanță privește în mod specific interpretarea noțiunii de „abuz de poziție dominantă”, care nu figurează în mod expres la acest articol 16 și nici în vreo altă dispoziție din directiva menționată, aceasta din urmă având printre altele ca obiectiv, potrivit considerentului (8), să asigure coordonarea normelor naționale referitoare la accesul privind activitatea de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe de către organismele de gestiune colectivă, la modurile de guvernanță și la cadrul de supraveghere al acestora. În aceste condiții, este necesar să se examineze întrebarea instanței de trimitere exclusiv în lumina articolului 102 TFUE, înțelegându-se totuși că articolul 16 menționat conține, la alineatul (2) al doilea paragraf, criterii pertinente pentru a aprecia dacă un astfel de organism impune tarife inechitabile cu ocazia colectării redevențelor datorate în temeiul dreptului de autor.

22 Trebuie de asemenea arătat că, prin intermediul celei de a doua părți a acestei întrebări, instanța de trimitere întreabă în mod specific Curtea cu privire la legătura stabilită în tariful 211 între, pe de o parte, redevențele solicitate și, pe de altă parte, anumite „elemente externe”, cum sunt prețul de acces, prețul pentru consumații, bugetul artistic pentru interpreți sau executanți și bugetul pentru alte elemente, precum decorul.

23 Cu toate acestea, astfel cum reiese din decizia de trimitere, redevențele în discuție în litigiul principal au fost calculate pe baza veniturilor brute obținute din vânzarea biletelor, iar nu pe baza bugetului artistic al organizatorilor. În plus, aspectul dacă cheltuielile efectuate de organizatori, în special pentru decor, ar trebui, contrar celor prevăzute de tariful 211, să poată fi deduse din veniturile brute obținute din vânzarea biletelor de intrare în vederea calculării redevenței datorate face în mod specific obiectul întrebării adresate.

24 În aceste condiții, este necesar să se considere că, prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 102 TFUE trebuie interpretat în sensul că constituie un abuz de poziție dominantă în sensul acestui articol impunerea de către o societate de gestiune colectivă care dispune de un monopol *de facto* într-un stat membru în sarcina organizatorilor de evenimente muzicale, pentru dreptul de comunicare publică a operelor muzicale, a unui sistem în care, pe de o parte, redevențele datorate în temeiul dreptului de autor se calculează pe baza unui tarif aplicat veniturilor brute obținute din vânzarea de bilete de intrare fără ca totalitatea cheltuielilor aferente organizării festivalului care nu au legătură cu operele muzicale executate în cadrul acestuia să poată fi deduse din veniturile respective și, pe de altă parte, se utilizează un sistem forfetar în tranșe pentru a determina partea din operele menționate care provine din repertoriul respectivei societăți de gestiune.

25 Potrivit articolului 102 primul paragraf TFUE, este incompatibilă cu piața internă și interzisă, în măsura în care poate afecta comerțul dintre statele membre, folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia. Astfel cum reiese din al doilea paragraf litera (a) al acestui articol, impunerea unor condiții de tranzacționare inechitabile de către o întreprindere aflată în situație de poziție dominantă constituie un abuz de poziție dominantă.

26 Trebuie amintit de la bun început că o societate de gestiune colectivă precum SABAM constituie o întreprindere căreia i se aplică articolul 102 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctul 80).

27 Astfel, din moment ce o asemenea societate de gestiune colectivă dispune de un monopol pentru gestionarea pe teritoriul unui stat membru a drepturilor de autor privind o categorie de opere protejate, este necesar să se considere că aceasta deține o poziție dominantă pe o parte semnificativă a pieței interne în sensul acestui articol (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctul 86 și jurisprudența citată).

28 În ceea ce privește redevențele impuse de societățile de gestiune colectivă, Curtea a statuat în mod repetat că comportamentul unor astfel de întreprinderi poate constitui un abuz și, prin urmare, poate intra sub incidența interdicției prevăzute la articolul 102 TFUE dacă, atunci când stabilesc nivelul redevenței, astfel de societăți practică un preț excesiv, fără un raport rezonabil cu valoarea economică a prestației furnizate de aceste societăți, care constă în punerea în întregime a repertoriului de opere muzicale protejate prin dreptul de autor pe care îl administrează societățile respective la dispoziția utilizatorilor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2008, Kanal 5 și TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punctul 28, precum și jurisprudența citată, Hotărârea din 27 februarie 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punctul 88, precum și Hotărârea din 14 septembrie 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punctul 35).

29 Revine instanței naționale sarcina de a stabili caracterul eventual excesiv al unor astfel de redevențe, în lumina cazului concret cu care este sesizată și ținând seama de toate împrejurările speței (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 aprilie 1987, Basset, 402/85, EU:C:1987:197, punctul 19, și Hotărârea din 13 iulie 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, punctul 32).

30 În cadrul stabilirii menționate, acesteia îi revine în special sarcina de a lua în considerare natura specială a dreptului de autor, precum și de a urmări găsirea unui echilibru adecvat între interesul autorilor de opere muzicale protejate prin dreptul de autor de a percepe o remunerație pentru utilizarea acestor opere și interesul utilizatorilor de a putea utiliza operele respective în condiții rezonabile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2008, Kanal 5 și TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punctul 30 și 31). Pentru a verifica dacă nivelul tarifelor impuse de societatea de gestiune colectivă este echitabil atât din perspectiva dreptului autorilor la o remunerație adecvată, cât

și a intereselor legitime ale utilizatorilor, este necesar în special să se țină seama nu numai de valoarea economică a serviciului de gestiune colectivă ca atare, ci și de caracteristicile și de sfera de utilizare a operelor, precum și de valoarea economică generată de această utilizare.

31 În această privință, deși Curtea a amintit că trebuie să se aprecieze dacă există o disproporție excesivă între costul efectiv suportat și prețul efectiv solicitat și, în cazul unui răspuns afirmativ, să se examineze dacă este vorba despre impunerea unui preț inechitabil, fie la nivel absolut, fie prin comparație cu serviciile concurente, Curtea a arătat de asemenea că există alte metode care permit stabilirea caracterului eventual excesiv al unui preț (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 septembrie 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punctele 36 și 37, precum și jurisprudența citată).

32 În ceea ce privește în special redevențele impuse de societățile de gestiune colectivă, aceste metode pot, printre altele, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 33 din concluziile sale, să efectueze o comparație între prețul al cărui caracter echitabil este contestat și anumiți indici de referință, precum prețurile practicate în trecut de întreprinderea dominantă pentru aceleași servicii pe aceeași piață relevantă, prețurile practicate de o asemenea întreprindere pentru alte servicii sau în privința unor categorii diferite de clienți ori prețurile practicate de alte întreprinderi pentru același serviciu sau pentru servicii comparabile pe alte piețe naționale, cu condiția însă ca această comparație să fie făcută pe o bază omogenă (a se vedea în acest sens, în ceea ce privește în special această din urmă bază de comparație, Hotărârea din 14 septembrie 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punctul 38 și jurisprudența citată).

33 La întrebările instanței de trimitere trebuie să se răspundă în lumina considerațiilor care precedă.

34 În primul rând, aceasta urmărește să afle dacă constituie un abuz de poziție dominantă în sensul articolului 102 TFUE impunerea de către o societate de gestiune colectivă în sarcina organizatorilor de evenimente muzicale a unui sistem în care redevențele datorate în temeiul dreptului de autor se calculează pe baza unui tarif aplicat veniturilor brute obținute din vânzarea de bilete de intrare fără ca totalitatea cheltuielilor aferente organizării festivalului care nu au legătură cu operele muzicale executate în cadrul acestuia să poată fi deduse din veniturile respective.

35 Astfel, în fața acestei instanțe, Weareone.World și Wecandance au arătat, după cum s-a amintit la punctul 17 din prezenta hotărâre, pe de o parte, că veniturile obținute din vânzarea de bilete nu se află în raport cu valoarea economică a prestației furnizate de SABAM, aceasta din urmă putând solicita pentru utilizarea acelorași opere din repertoriul său o remunerație mai mare cu ocazia unor evenimente a căror taxă de acces este mai mare.

36 Pe de altă parte, nivelul veniturilor brute al unor festivaluri precum cele în discuție în litigiul principal ar rezulta din eforturile organizatorilor de a face din aceste festivaluri o „experiență totală”, din infrastructura propusă sau din calitatea artiștilor interpreți sau a executanților. Or, elementele menționate, pentru care SABAM ar refuza deducerea cuantumului veniturilor brute în vederea calculării redevențelor datorate de organizatorii de festivaluri, nu ar avea legătură cu prestația economică furnizată de ea.

37 În această privință, *primo*, în ceea ce privește aspectul dacă o societate de gestiune colectivă este susceptibilă să încalce articolul 102 TFUE prin impunerea în sarcina organizatorilor de festivaluri a unui sistem de redevențe calculat pe baza veniturilor brute obținute din vânzarea biletelor de intrare, este necesar să se arate că Curtea a considerat deja, cu privire la redevențele percepute ca remunerație a dreptului de autor pentru difuzarea publică, în discoteci, a unor opere muzicale înregistrate și al căror cuantum era calculat pe baza cifrei de afaceri brute a acestor discoteci, că astfel de redevențe trebuiau considerate ca reprezentând o exploatare normală a dreptului de autor și că perceperea lor nu

constituia, în sine, un comportament abuziv în sensul articolului 102 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 aprilie 1987, Basset, 402/85, EU:C:1987:197, punctele 15, 18, 20 și 21, precum și Hotărârea din 13 iulie 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, punctul 45).

38 Curtea a statuat de asemenea, în ceea ce privește perceperea de redevențe care corespund unui procent din veniturile societăților de televiziune rezultate din difuzarea de emisiuni adresate marelui public, din publicitate sau din abonamente, că, în măsura în care astfel de redevențe se calculează pe baza veniturilor societăților de televiziune, acestea se află, în principiu, într-un raport rezonabil cu valoarea economică a prestației furnizate de societatea de gestiune colectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2008, Kanal 5 și TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punctele 34 și 37).

39 O asemenea jurisprudență, din care rezultă că un sistem de redevențe al unei societăți de gestiune colectivă întemeiat pe un procent din veniturile realizate de un eveniment muzical trebuie considerat că reprezintă o exploatare normală a dreptului de autor și se află, în principiu, într-un raport rezonabil cu valoarea economică a prestației furnizate de această societate, poate fi transpusă unui sistem de redevențe precum cel în discuție în litigiul principal, calculat pe baza veniturilor brute obținute din vânzarea biletelor de intrare la un festival, astfel încât impunerea de către o societate de gestiune colectivă a unui asemenea sistem nu constituie, în sine, un comportament abuziv în sensul articolului 102 TFUE.

40 Într-adevăr, prin impunerea unui astfel de sistem, SABAM urmărește un scop legitim în raport cu dreptul concurenței, respectiv apărarea drepturilor și a intereselor membrilor săi față de utilizatorii operelor muzicale ale acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, punctul 31).

41 În plus, redevențele rezultate dintr-un asemenea sistem reprezintă contraprestația datorată pentru comunicarea publică a acestor opere muzicale. Or, contraprestația menționată trebuie analizată prin prisma valorii acestei utilizări în schimburile economice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2008, Kanal 5 și TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punctul 36), care depinde în special de numărul real de persoane care beneficiază de operele protejate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, EU:C:2011:631, punctul 109, precum și jurisprudența citată) și de importanța utilizării operelor muzicale pentru evenimentul în cauză.

42 *Secundo*, în ceea ce privește eforturile organizatorilor de a face din aceste festivaluri o „experiență totală”, infrastructura propusă sau calitatea artiștilor interpreți sau a executanților, nu se poate exclude, astfel cum au arătat Weareone.World și Wecandance, ca asemenea investiții să poată avea incidență asupra taxelor de acces care pot fi solicitate și, prin urmare, asupra nivelului redevenței ce poate fi impusă în mod legitim de SABAM.

43 Totuși, această împrejurare nu poate repune în discuție concluzia dedusă din jurisprudența amintită la punctul 39 din prezenta hotărâre.

44 Astfel, pe de o parte, după cum a arătat în esență domnul avocat general la punctele 63 și 68 din concluziile sale, această jurisprudență a fost pronunțată în privința unor sisteme de redevențe impuse de societăți de gestiune colectivă unor utilizatori pe baza cifrei lor de afaceri brute, fără deducerea tuturor cheltuielilor efectuate în cadrul prestațiilor lor, în pofida faptului că cifra de afaceri respectivă putea să depindă într-o măsură care nu este neglijabilă de elemente care nu au legătură cu utilizarea operelor muzicale protejate. Prin urmare, factori precum cei evocați la punctul 42 din prezenta hotărâre nu se opun, ca atare, calculării redevențelor datorate unei societăți de gestiune colectivă pe baza unui asemenea sistem, în măsura în care acesta din urmă ține seama de ansamblul împrejurărilor relevante și în special de cele menționate în jurisprudența citată la punctul 41 din prezenta hotărâre.

45 Pe de altă parte, dintre factorii menționați, se poate dovedi deosebit de dificilă determinarea în mod obiectiv a elementelor specifice care nu ar avea legătură cu operele muzicale executate și, prin urmare, cu prestația societății de gestiune colectivă sau cuantificarea în același mod a valorii economice a acestora, precum și incidența lor asupra veniturilor obținute din vânzarea de bilete pentru festivalurile în cauză.

46 În plus, a impune unei societăți de gestiune colectivă obligația de a lua în considerare în toate cazurile astfel de elemente, deosebit de eterogene și subiective, la stabilirea unui sistem de redevențe pentru utilizarea unor opere muzicale protejate și de a efectua verificarea lor concretă, sub sancțiunea unei eventuale calificări a acestui sistem ca fiind abuziv în sensul articolului 102 TFUE, ar putea să determine o creștere disproporționată a cheltuielilor efectuate în vederea gestionării contractelor și a supravegherii utilizării operelor muzicale protejate prin dreptul de autor.

47 În consecință, impunerea de către o societate de gestiune colectivă a unui sistem în care redevențele datorate în temeiul dreptului de autor se calculează pe baza unui tarif întemeiat pe veniturile brute obținute din vânzarea de bilete de intrare fără ca totalitatea cheltuielilor aferente organizării unor astfel de evenimente să poată fi dedusă din aceste venituri nu constituie, în sine, un comportament abuziv în sensul articolului 102 TFUE.

48 În pofida considerațiilor care precedă, impunerea de către o societate de gestiune colectivă a unui sistem de redevențe întemeiat pe veniturile brute obținute din vânzarea biletelor de intrare este, astfel cum s-a amintit la punctele 28 și 29 din prezenta hotărâre, susceptibilă să intre sub incidența interdicției prevăzute la articolul menționat dacă nivelul redevenței efectiv stabilite în aplicarea acestui sistem nu se află într-un raport rezonabil cu valoarea economică a prestației furnizate, aspect a cărui stabilire revine instanței naționale în lumina cazului concret cu care este sesizată și ținând seama de toate împrejurările speței, inclusiv cota redevenței stabilită și baza veniturilor pe care se calculează cota respectivă.

49 În al doilea rând, instanța de trimitere urmărește să afle dacă constituie un abuz de poziție dominantă în sensul articolului 102 TFUE impunerea de către o societate de gestiune colectivă în sarcina organizatorilor de evenimente muzicale a unor redevențe bazate pe un sistem în care se utilizează un sistem forfetar în tranșe, precum cel prevăzut de regula 1/3-2/3, pentru a determina partea din operele executate care provine din repertoriul acestei societăți de gestiune.

50 Astfel cum Curtea a avut deja ocazia să sublinieze, redevența aplicată de un organism de gestiune colectivă trebuie să țină seama de cantitatea de opere muzicale protejate prin dreptul de autor care a fost efectiv utilizată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2008, Kanal 5 și TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punctul 39, precum și Hotărârea din 16 iulie 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Comisia, C-385/07 P, EU:C:2009:456, punctul 143).

51 În această privință trebuie să se constate în speță că tariful 211 ține seama într-o anumită măsură de cantitatea de opere muzicale protejate prin dreptul de autor efectiv executate, dat fiind că, astfel cum s-a amintit la punctul 12 din prezenta hotărâre, regula 1/3-2/3 permite organizatorului de festival să obțină o reducere forfetară a tarifului de bază în funcție de proporția de opere muzicale ce provin din repertoriul SABAM care sunt efectiv executate în timpul evenimentului în cauză.

52 Acestea fiind precizate, din jurisprudența Curții reiese de asemenea că aplicarea unui sistem de redevențe care ține seama de cantitatea de opere muzicale care sunt efectiv executate este susceptibilă să aibă un caracter abuziv atunci când există o metodă alternativă care permite să se identifice și să se cuantifice într-un mod mai precis utilizarea acestor opere și când prin metoda respectivă s-ar putea atinge același scop legitim, respectiv protecția intereselor autorilor, compozitorilor și editorilor de muzică, fără însă a determina o creștere disproporționată a cheltuielilor efectuate în vederea

gestionării contractelor și a supravegherii utilizării operelor muzicale protejate prin dreptul de autor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 decembrie 2008, Kanal 5 și TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punctul 40).

53 Or, rezultă că regula 1/3-2/3 nu ține seama decât în mod foarte imprecis de cantitatea de opere muzicale efectiv executate care provin din repertoriul SABAM. Astfel, după cum au arătat Wecandance, Weareone.World și Comisia Europeană, această regulă are ca efect faptul că SABAM percepe în mod cvasisistematic venituri care pot fi semnificativ mai mari decât cele care corespund unei asemenea cantități.

54 SABAM arată în această privință că tehnologia actuală de identificare este foarte oneroasă și că din obligația sa de a identifica mai precis, încă din faza perceperii, partea din repertoriul său care este utilizată de organizator ar rezulta cheltuieli de administrare suplimentare.

55 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 29 din prezenta hotărâre, revine instanței naționale sarcina de a verifica, în lumina cazului concret cu care este sesizată și ținând seama de toate împrejurările speței, inclusiv, într-o cauză precum cea din litigiul principal, de disponibilitatea și de fiabilitatea datelor furnizate, referitoare la utilizarea operelor care provin din repertoriul societății colective în cauză, precum și de soluțiile tehnologice existente, dacă există o metodă alternativă care permite să se identifice și să se cuantifice această utilizare într-un mod mai precis, în lumina condițiilor amintite la punctul 52 din prezenta hotărâre.

56 În speță rezultă că mai multe elemente atestă posibilitatea SABAM de a recurge la o asemenea altă metodă, aspect a cărui verificare revine însă instanței de trimitere.

57 Astfel, în primul rând, este necesar să se arate că regula 1/3-2/3 impune pentru aplicarea sa o determinare precisă a părții din operele executate care provine din repertoriul SABAM, din moment ce această regulă nu este pusă în aplicare de SABAM, așa cum s-a amintit la punctul 12 din prezenta hotărâre, decât în măsura în care organizatorul i-a comunicat într-un anumit termen lista operelor efectiv executate în timpul evenimentului în cauză în scopul de a permite SABAM să stabilească dacă mai puțin o treime sau mai puțin de două treimi din operele executate provin din repertoriul său. Or, în principiu, o asemenea listă permite o determinare mai precisă a proporției operelor executate care provine din repertoriul SABAM.

58 În al doilea rând, Wecandance și Weareone.World au menționat evoluțiile tehnice, în special dezvoltarea unor programe informatice de recunoaștere muzicală, care ar permite identificarea cu precizie a operelor executate care provin din repertoriul SABAM. Or, nu se poate exclude ca astfel de soluții tehnologice să fie capabile să identifice și să cuantifice într-un mod mai precis operele executate.

59 În sfârșit, în al treilea rând, Weareone.World a menționat existența altor metode de identificare și de cuantificare a operelor executate aprobate de SABAM în alte versiuni ale tarifului 211, precum recurgerea la o întreprindere de control abilitată sau chiar înlocuirea, cu titlu temporar, a regulii 1/3-2/3 cu o regulă care permite să se țină seama mai precis de proporția operelor muzicale executate care provin din repertoriul său.

60 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 102 TFUE trebuie interpretat în sensul că nu constituie un abuz de poziție dominantă în sensul acestui articol impunerea de către o societate de gestiune colectivă care dispune de un monopol *de facto* într-un stat membru în sarcina organizatorilor de evenimente muzicale, pentru dreptul de comunicare publică a operelor muzicale, a unui sistem în care:

– pe de o parte, redevențele datorate în temeiul dreptului de autor se calculează pe baza unui tarif aplicat veniturilor brute obținute din vânzarea de bilete de intrare fără ca totalitatea cheltuielilor aferente organizării festivalului care nu au o legătură cu operele muzicale ce sunt executate în

cadrul acestuia să poată fi deduse din veniturile respective, în măsura în care, având în vedere ansamblul împrejurărilor relevante ale speței, redevențele efectiv impuse de societatea de gestiune în aplicarea sistemului menționat nu au un caracter excesiv în raport cu, printre altele, caracteristicile și sfera de utilizare a operelor, cu valoarea economică generată de această utilizare și cu valoarea economică a prestațiilor acestei societăți de gestiune, aspect a cărui verificare revine instanței naționale, și

– pe de altă parte, se utilizează un sistem forfetar în tranșe pentru a determina, printre operele muzicale executate, partea din acestea care provine din repertoriul societății de gestiune menționate, în măsura în care nu există o altă metodă care permite să se identifice și să se cuantifice într-un mod mai precis utilizarea acestor opere și care ar putea atinge același scop legitim, respectiv protecția intereselor autorilor, compozitorilor și editorilor de muzică, fără a determina însă o creștere disproporționată a cheltuielilor efectuate în vederea gestionării contractelor și a supravegherii utilizării operelor muzicale protejate prin dreptul de autor; revine instanței naționale sarcina de a verifica acest aspect, în lumina cazului concret cu care este sesizată și ținând seama de toate împrejurările relevante, inclusiv de disponibilitatea și de fiabilitatea datelor furnizate, precum și de soluțiile tehnologice existente.

Cu privire la cheltuielile de judecată

61 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 102 TFUE trebuie interpretat în sensul că nu constituie un abuz de poziție dominantă în sensul acestui articol impunerea de către o societate de gestiune colectivă care dispune de un monopol *de facto* într-un stat membru în sarcina organizatorilor de evenimente muzicale, pentru dreptul de comunicare publică a operelor muzicale, a unui sistem în care:

– **redevențele datorate în temeiul dreptului de autor se calculează pe baza unui tarif aplicat veniturilor brute obținute din vânzarea de bilete de intrare fără ca totalitatea cheltuielilor aferente organizării festivalului care nu au o legătură cu operele muzicale ce sunt executate în cadrul acestuia să poată fi deduse din veniturile respective, în măsura în care, având în vedere ansamblul împrejurărilor relevante ale speței, redevențele efectiv impuse de societatea de gestiune în aplicarea sistemului menționat nu au un caracter excesiv în raport cu, printre altele, caracteristicile și sfera de utilizare a operelor, cu valoarea economică generată de această utilizare și cu valoarea economică a prestațiilor acestei societăți de gestiune, aspect a cărui verificare revine instanței naționale, și**

– **se utilizează un sistem forfetar în tranșe pentru a determina, printre operele muzicale executate, partea din acestea care provine din repertoriul societății de gestiune menționate, în măsura în care nu există o altă metodă care permite să se identifice și să se cuantifice într-un mod mai precis utilizarea acestor opere și care ar putea atinge același scop legitim, respectiv protecția intereselor autorilor, compozitorilor și editorilor de muzică, fără a determina însă o creștere disproporționată a cheltuielilor efectuate în vederea gestionării contractelor și a supravegherii utilizării operelor muzicale protejate prin dreptul de autor; revine instanței naționale sarcina de a verifica acest aspect, în lumina cazului concret cu care este sesizată și ținând seama de toate împrejurările relevante, inclusiv de disponibilitatea și de fiabilitatea datelor furnizate, precum și de soluțiile tehnologice existente.**

Semnături